

OPROŠTAJ S DR STULLIJEM

Žalosna me uloga zapala da se u ime radnih ljudi Arhiva Hrvatske, u ime njegovih najbližih suradnika, koje je vodio i učio punih 20 godina, oprostim od našeg dragog direktora.

Rođen u Dubrovniku, gdje Minčeta, Lovrijenac i svaki njegov kamen svjedoči o prošlosti, za rana je privučen bogatstvom arhivskih fondova u kojima je ta prošlost najprisutnija.

Njegov životni put bio je težak i mukotrpan. Rano je ostao bez oba roditelja, napadnut bolešću. Kao studenta zagrebačkog Pravnog fakulteta, od svih disciplina najviše ga je privlačila pravna povijest, pa poslije diplomiranja zapošljava se u Historijskom arhivu u Dubrovniku. Nadolaze godine rata. Dr Stulli ne dvoumi gdje mu je mjesto.

Izvršno vijeće Sabora 1958. postavilo ga je za direktora Arhiva Hrvatske i on ovu dužnost obavlja do umirovljenja 1978., punih 20 godina, međutim, on je arhivist bio i ostao čitav svoj život.

U operatu »Neke načelne primjedbe na godišnje programe rada Arhivskih ustanova NR Hrvatske za godinu 1957« — godinu dana prije nego je preuzeo dužnost direktora Arhiva Hrvatske, precizno je utvrdio sve probleme naše arhivistike, locirajući prioritete u njihovom rješavanju. Ističe praktičan značaj popularizacije arhivske službe izložbama, predavanjima — što će, navodi on, ukazivati na zakonsku dužnost, posljedice i odgovornosti vezane uz odnos prema arhivskoj građi. Naglašava nužnost suradnje arhiva s nastvom radi zorne nastave historije, važnost znanstvenog rada arhivista, pripremanje građe za publiciranje i dr.

Razrađujući ovaj svoj arhivistički kredo napisao je brojne operate, stručne analize i referate o stanju i problemima čuvanja i zaštite arhivske građe, objavio opsežne studije: »Arhivska građa u novom zakonodavstvu SRH«; Dva pokušaja inventarizacije Dubrovačkog arhiva početkom 19. st., o valorizaciji i kategorizaciji arhivske građe. O pravnom režimu korištenja arhivske građe. Te znanstvenoteorijske rasprave predstavljaju prve radove te vrste u domaćoj arhivističkoj literaturi.

Pokretač je akcije izrade arhivskih pomagala u arhivima SRH, stalno ističući da je to produkt arhivskog radnika, najbolje mjerilo umještosti rada arhivske ustanove.

Bio je dugogodišnji predsjednik Arhivskog savjeta Hrvatske, član Arhivskog savjeta Jugoslavije, predsjednik Saveza društava arhivskih radnika Jugoslavije, pokretač i glavni urednik »Arhivskog vjesnika«, predavač arhivistike na postdiplomskom studiju u Zadru i Zagrebu.

Za svoj plodan rad odlikovan je Ordenom rada sa zlatnim vijencem i Ordenom zasluga za narod sa srebrnim zracima.

Neprolazne su zasluge dr Stullija u restituciji arhivskog blaga kojeg su razni zavojevači stoljećima iz Jugoslavije odnosili u Austriju i Italiju.

Njegova posebna ljubav bili su arhivski fondovi Istre, Rijeke, Lastova i Zadra, pa prva knjiga koju objavljuje nakon umirovljenja je »Istarsko okružje 1825—1860«.

Njegova povijesna djela rezultat su strpljivog istraživačkog rada, zasnišana na izvornoj dokumentaciji domaćih i stranih arhiva, pa je s mnogima od njih otklanjao improvizacije autora koji su se prije njega bavili istom tematikom, pružajući nam tako izvanredna znanstvena djela s gledišta naše marksističke historiografije.

Rezultate svog dugogodišnjeg istraživanja dubrovačke prošlosti rezimirao je u sintetskom pregledu Dubrovačka republika, u 3 svesku Enciklopedije Jugoslavije, poklanjajući tako svom rodnom gradu najcjelovitiju i najuspješniju sintezu njegove prošlosti. Ljepši oproštaj nije mogao izabrati.

Naš Brne, kako su ga doma zvali, u najljepšoj maniri svojih pređa, pokupio je s Istoka i Zapada sve ono najvrednije što je suvremena arhivska teorija i praksa tamo dala i nakalemio na ovo naše domaće tlo, utkavši to u Zakon o zaštiti arhivske građe i arhivima, kojeg je on pripremio, a Sabor SRH donio, u zadnjoj svojoj godini njegovog službovanja, 1978. Stullijevo ime krasi sedamdesetak znanstvenih radova. Onima s arhivističkim temama stekao je izuzetan ugled u našoj i svjetskoj znanstvenoj javnosti i bio cijenjen kod nas i u svijetu kao jedan od najvećih autoriteta u struci kojom se bavio. Sve je to postigao velikom upornošću, beskrajnom marljivošću i ustrajnošću. Na njegovom radnom stolu ostali su brojni započeti znanstveni projekti. Ot-rag desetak dana govorio mi je o izvorniku Statuta otoka Mljeta na hrvatskom jeziku za kojim traga. Njegovom iznenadnom smrću nije pogođena samo njegova supruga i ostala rodbina, već i njegovi brojni prijatelji, posebno njegovi saradnici od kojih je bio neizmjereno cijenjen i poštovan zbog svoje nesebične spremnosti da u svakom trenutku pomogne savjetom i na druge načine. A njegov savjet bio nam je nužan, jer je njegovo znanje bilo neizmjereno i svestrano.

Snagom onoga što je stvorio u kulturi svoga naroda i što je u našim relacijama markantno svojom vrijednošću, on doista »nije umro sav«. U svom djelu živ, ostao je među nama trajnošću toga djela; živ po plodovima svoga duha, ali živ i u svojim nezavršenim djelima među kojima je i ono na kojemu je najviše radio — izgradnja nove zgrade Arhiva Hrvatske kapitalnog objekta nacionalne kulture. To ostaje svima nama kao njegov amanet, pobuda i poticaj za daljnje putove naše arhivistike, sagledane u djelu dr Bernarda Stullija.

Dragi naš direktore, dok se danas svrstavaš u onu mirogojsku legiju tvojih prethodnika, pridružujući se Kukuljeviću, Štrigi, Poglediću, Bojničiću, Laszowskom, Nađu i Matasoviću — tvoje časno ime upisujemo zlatnim slovima u povijest naše stare ustanove, jer u historiji Arhiva Hrvatske Ti si kamen međaš, prekretnica. S Tobom počinje naša suvremena arhivistika.

Što da Ti još kažemo u ovom času kada se dijelimo od Tebe? Oskudna je riječ da izrazi jedan toliko plodan život, ali još nemoćnija je smrt da izbriše